

afavorit pel model d'Alfarràs (que havia estat reconquerit molt abans que Alcarràs).

Descartem les altres etimologies en què s'ha pensat (alguna, jo mateix); ¿potser alguna variant o derivat del mateix nom àrab que ha donat el cast. i port. *alcarraxa* 'espècie de gerro'? (DECH). CCandi proposa un confusióari «àr. *alcorraz*, canteret» (BCEC 1908, 198): algú degué parlar-li dels diminutius àrabs en *o-ai*; però no existeix tal forma: si de cas el diminutiu seria **kuráiriz*; tampoc correspondria el nom d'un atuell per a un NL: cert que alguns diccionaris infidèdigns han registrat un àr. *karraz* «pottier», però Dozy explica que això es funda en un malentès de Freytag. Temptejant trobàvem *qaras* «gelé, changé en glace» en el Kazimirski (II, 901), però no fundat en *PAlc, RMa* etc.; i Dozy (*Gloss.* 86) diu que era una arrel de lèxics no compresa pel poble.

Sembla que hi hagué un homònim, o posttopònim (que no sembla haver prosperat), *Carràs* a Segarra: en tinc nota del te. de La Prenyanosa, segons el cens de 1359 (II, 51).³ En els afores de Balaguer, segons Sana-huja hi ha un torrent d'Alcarràç, al NO. de La Suda, nom que correspondria a un «castell d'Alcoraz» citat en el testament del pare de Jaume el Dissortat (*Ci. de Balaguer*, 33). Hi havia un arag. ant. *Alcoraz*, crec prop d'Osca, però del que tinc nota segura és d'un *Garcia Alkarraze* en un doc. d'Osca, de 1163 (Gili G., *Homen. Mz. Pi.*, 1925, II, 102). Potser només són eco del nom de la ciutat manxega, uns noms val.: *Racó d'Alcaràs* a Benillup (*řakó l karás*) (xxxiv, 15.16, 23), cogn. *Alcaraz* a Bocairent (xxxiv, 59.7).

L'Alcarrache de la prov. de Badajoz, potser és idèntic al riu *Alcarrache* afl. del Guadiana, però aquest és portuguès, almenys a la desembocadura. Però cap al N. de Portugal hi ha les Termes de *Alcarache*, entremig de Coïmbra i del límit cast., i entre el Mondego i Viseu. Això m'indueix a creure que també aquests noms portuguesos i extremenys vénen de l'àrab *al-karaz*, si bé amb la -z àrabiga alterada en forma inusitada, com a resultat de la introducció tardana del mot, i per tant de gent oriental, forastera al Magreb.

Com a apèndix i suplements més incerts inclouré ací dos topònims: *Alcorisa*, vila del baix Aragó que forma municipi entre Alcanyís i Castellote. Así n de- clara «arabismo indescifrado». Consta ja en un doc. de 1321 i grafiat *Alcoriça*, com a aldea d'Alcanyís, l'any 1325 (*Bol. Hist. Geogr. B. Ar.* I, 111, 110). Amb documentació més insegura tinc nota d'un *Rafal d'Alcoritx*, a l'enq. mallorquina de Campanet (xl, 87.17), nota mutilada que no devia recollir de viva veu, potser de la *Hist. de Campanet* per Mn. Miralles, lloc que ell creu poder identificar amb una poss. antiga que el m. Despuig anomena simplement *Refal*; i el Mascaró (6D1), el *Rafalet*, a la r. de Pollença. No es veu gaire fidedigna cap etimologia àrabiga. Però es pot imaginar que l'àrab tardà i manllevat *karaz* en un seu diminutiu *kuráiz(a)* fos pronunciat *koriz* o *koriğ* o *koriza* degut a la seva introd. anòmala, com a orientalisme tardà. La triple forma *-isa/-iça/-iğ* en què apareix el topònim no

deixaria de donar peu a aquesta hipòtesi bastant incerta.

1 «Ego Geraldus de Jorba et uxor mea Saurina, et filio nostro G. de *Alcharac*, et uxor sua Elicsen». — 2 Un *Guillem de Alcaraz* figura sovint en escriptures d'Anfós I des de 1176: *BABL* II, 395, 396, 398 i alguna altra. No és possible dubtar que sigui català, i no pas aragonès etc., car totes elles són escriptures atorgades a Catalunya i per a fets catalans o, en alguna, occitans. — 3 Però Madoz, que el posa allà com a agr., escriu *Caras*; i *IGC: Queràs* pda. en el límit del Guspí, *Caras (casas)* en te. de l'agr. *Cardosa*.

Alcàrrova, V. *Càrrova*
Alcassàr (te. Teulada), V. *Albocàsser*

ALCÀSSER

A) Poble del S. de l'Horta val. entre l'Albufera, Torrent i Picassent.

PRON. MOD. No tinc nota d'altra que *alkàser* (1935), si bé recordo algun rústic que deia *alkàse*

DOC. ANT. Ja en el *Rept.* (373) *Alcazer* designant una alq. prop d'Espioca. SSiv. en dóna dades des d'una donació de Jaume I; ell mateix, 1238. Biblgr. d'*Alcazer* en LzVargas, c. 1774, II, 33; el descriu Cavanilles, grafiat *Alcàser* (I, 161).

De l'àr. *qasr* 'fortalesa', 'palau' («palacium» *RMa* 507.5f.), mot no originari de l'àrab, sinó manllevat del ll. CASTRUM 'fort, lloc fortificat'.

De més a més és cognom molt corrent per allà: *Alcàsser* el de la mare del meu inf. de Benifaió (xxx, 190.4). I com a NL bastant repetit. *Els Alcàssers* als afores de CastPna. i doc. als *Alquaçes* (o *-cace-*), nom de trossos d'olivar, vinya o camps en el *Ll. de Válués* de 1468; i l'a. 1527, citat junt amb Vilamargo, el Sensal i el Molí de Casalduch, amb les grafies *Alcasas* nom d'una pda. a. 1527, JRocafort (*Li. de Casas Not.*, p. 174, als *Alcacers* --- als *Alcases*, p. 304).

També a Mall. A Pollença *Alcassà(r)* o bé *La Cas-sà(r)*, segurament refet partint d'un dim. *Cassareta*, dels quals tinc nota en te. de Pollença (XLII); i el mapa Masc. posa una pda. *Alcàsser* en te. d'Ariant de Baix (1E7).

B) ALCOSSER, del dim. *qušáir* de l'àrab *qasr* ve aquest nom de diversos poblats.

Sobretot valencians: 1) *Alcosser de Planes*. Havia estat lloc de moriscos, fins al S. XVI, en què se li assenyalen 35 cases l'any 1574, en el qual (junt amb Turballos) s'hi féu construir església, anexas de Coccantina; i després, de Gaianes. SSiv. 40 i 280 en dóna altres notícies des de 1667; llavors se'n deia *Alcosseret* per distingir-lo del de la Ribera, que havia estat més important i conegut; més sobre «*Alcossér de Planes o Alcosseret*» en Cavanilles (II, 59).

2) Del de la Ribera, ens explica Jaume I que, tornant de Cullera: «al passar que Nós faým per *Alcocer*, uns 200 hòmens d'aquels de les azembles foren a la vila d'*Alcocer*, e trageren roba a pesar dels sar-